

El Gironès

ANY I

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

NUM. 33

Redacció i Administració:
PLAÇA INDEPENDENCIA, 16. — Ent.

Dissapte 2 de Septiembre de 1916

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Trimestre 1'50 ptes.
Numero solt 0'10 "

DE GIRONA MENYS PREUADA

PLANXA ?

Si es cert el que diuen els correspon-sals telegrafics que els diaris de Barcelo-na tenen a Madrid, el Governador Civil de Girona ha obrat amb una gran e im-perdonable lleugeresa.

Posen en boca del Ministre de la Governació la manifestació de que li havia telegrafiat nostre Governador i guen-li que en la reunió celebrada per les forces vives d'aquesta ciutat havia proposat una fórmula, que havia sigut acceptada per tothom, consistent en donar un vot de confiança el General Alfau per a que aquest resolgués el conflicte.

I així no és veritat. Els homes que ocupen càrrecs públics es deuen a la veritat abans que totes les conveniencies polítiques. I en aquest cas o el Ministre de la Governació o el Governador de Girona no li guarden fidelitat.

Tothom sab i consta en les resenyas que de la reunió publicaren tots els periòdics que el que s' acordà fou, sinteticament; que la ciutat ESPERA que PODRÀ quedar satisfeta dels agravis rebuts, i confia en la justícia del General Alfau, cosa ben distinta d' otorgar-li un vot de confiança que presuposaria una sumissió de l' Ajuntament i la ciutat a lo que dita autoritat resolgués, quan el sentiment de tots els gironins és el de confiar en la resolució del Capità General, ja que ell és qui s' ha encomenat a resoldre, pero jamai vol suposar que la ciutat abdiqui del seu dret a jutjar encertada o no la resolució del General Alfau.

Lo que el Ministre diu que li telegrafia el Governador de Girona és la fórmula QUE EL GOVERNADOR PROPOSAVA, però que FOU CAMBIADA PER UNANIMITAT per l'acord que consta en la nota oficiosa d' aquella reunió. Evidentment cap altre acord que s' hagués pres, resultaria depriment per la nostra dignitat.

ERA D' ESPERAR

Era d' esperar.

El diari madrileny «El Ejército Español» seguint una informació tendenciosa, amb desaprensió gran, amb profunda mala fé, ja que l' ignorancia en aquest cas no es excusable, escriu dos consideracions en els seus comentaris als fets de Girona.

Diu en primer terme que 'ls tals successos «han sido de índole particular, completamente privada», sense altre transcendencia que 'l d' unes «diferencias locales, como tienen lugar en las poblaciones que son sedes de Academias militares».

Per aquest diari tot s' haguera arreglat amb «un poquito más de calma y de serenidad en el Ayuntamiento» i «sin necesidad de sesiones públicas, ni de exposiciones pomposas.»

¿Quin concepte deuràn tenir els que tals coses escriuen, de l' honor d' una Ciutat profanada, de l' excel·lencia dels drets de ciutadania? Es que per ventura

creuen que al ampar de certs privilegis pot veure 's burlat alló que està per demunt de tot, perque es patrimoni de la naturalesa i de l' ànima?

Migrat ha d' esser el concepte que tinguin de la civilitat, acostumats com estàn a veure callar pacientment les «sedes de las Academias militares» quan l' anormalitat les profana i les altera, que callen de la mateixa manera que calla el criat sots l' ira del amo. Nosaltres que tenim un gran concepte de la nostra ciutadania, auriolada per una pau i una tranquil·litat gairebé beatífica, no podem consentir l' abús dels que 'n definitiva son hostes de la Ciutat.

Per alguna cosa la sang corre en les nostres venes ben roja, ben noble, ben neta de bastardia.

Per alguna cosa nosaltres no necessitem de la mercé d' un mós de pa, perque tenim mans per treballar, intel·ligencia per a emprendre la lluita gloriosa de la vida, i voluntat per triomfar en ella.

Que s' han pensat de nosaltres els que tals coses escriuen? sàpiguen que tenim conciencia de lo que som, que sentim l' imperi dels deures ciutadans, sàpiguen que encara hi há diferencies entre la manera de ser dels pobles i sàpiguen que el poble de Girona no es pas d' un temperament semblant al poble de Guadalajara.

Les qüestions d' honor dels pobles no queden pas resoltes com una sencilla disputa periodística; precisa una reparació adequada, i es aquesta la que esperem.

Pensin per fi els senyors de «El Ejército Español» que en realitat l' únic que pot tenir l' legitimitat un us de sobirania es el poble; aixís per lo menys ho entenem a Catalunya, terra que ha sigut sempre tant aimant de la llibertat com de la justícia.

Diu en segon terme el diari madrileny «El Ejército Español» que els successos del dia 19 foren motivats per una qüestió de la política candent que conmov a Catalunya, per una maniobra del SEPARATISME DELS REGIONALISTES.

Ja està llençat de nou el vell tòpic que ja no impressiona a ningú, de tant vulgar i de tant estúpid. Es clar emprò, que 'n la seva vulgaritat i estúpidesa, està precisament la raó de que hagin pogut capir-lo els senyors que escriuen «El Ejército Español».

Com en tota cosa el PAPU es la «Lliga», ara més culpable que 'l clero de tots els mals que esdevenen.

Potser també la «Lliga» será responsable de les immoralitats, dels abusos, i de les provocacions. Potser també la «Lliga» será responsable de la grolleria i de l' ineducació dels promotors dels fets d' autes.

¡Ah! prou clar se veu el joc dels que volen decantar les aigües envers camins falsos. No s' escarrassin que no per aixó treuràn importancia als fets; que no per aixó el poble de Girona deixarà la seva

noble actitud demanant la deguda reparació.

I nosaltres els regionalistes, que 'ns veiem acusats de lo que no hi tenim art ni part com a tals regionalistes, som els primers en protertar-ne airadament i ben alt, a tota veu, a plé pulmó, no 'ns cansarem de dir:

«Es la Ciutat ofesa la que amb aclaparadora unanimitat, com un sol home, se redressa valenta en vindicació de la seva dignitat; dels drets de la seva ciutadania. Es tota la Ciutat, la d' ara i la d' abans, sense distinció de classes ni partits, que en la protesta i al demanar justicia, hi posa tota la seva ànima».

«Si malgrat aixó, si an els regionalistes no com a tals, sinó com a part integrant de la Ciutat voleu fer-nos blanc de les vostres ires, aleshores sí que i acceptem tots els dictèris car com a bons l'legítims fills del poble, estem amb ell, i amb ell i per ell, si es precis farém tots els sacrificis, car la seva dignitat es la nostra dignitat.»

MALA FÉ

L' orgue republicà acusa al Sr. Masó d' autor de lo que ell en diu PASTEL, referint-se al suposat vot de confiança que otorgà l' Ajuntament al General Alfau.

Comtrasta en veritat aquest procedir amb el seguit per nosaltres; l' orgue republicà ja infecta bon punt troba ocasió.

Què dirà el Sr. Cerezo, President del «Centre Republicà» amb el procedir del diari republicà, ell que 'n la reunió de Societats de Girona al «Centro Moral», insistia en demanar que ningú aprofités els fets del 19 com arma política, trobant aquestes paraules unànim aculliment, as-sentint hi tothom?

Unànim? El director del paper republicà, també feia que sí, pró després se desmenteix a sí i desmenteix al seu orreligionari. Sort que a Girona tots ens coneixem i tothom sab lo que de sí dona cada ú.

Lo qual ens esalvia tot altre comentari.

DESAPRENSIÓ PERIODÍSTICA

Solsament coneixent fins on arriba la

miseria humana es pot creure, encare que 's palpi, que hi hagi periòdics que desfigurin els fets d' una manera indigna, amb le malévola intenció de mortificar al candidat regionalista per aquet districte Don Santiago Masó.

El diari a que al·ludim, afirma un d' aquestos dies que eu la reunió de forces vives que convocada pel Sr. Governador civil se celebrà a Cà la Ciutat, el senyor Masó va dissentir del parer dels senyors Marqués de Camps i Vallés i Pujol, cercant deixar una porta oberta per a que continués el conflicte. Però no és veritat, com consta an el director del periòdic, assistent a la reunió.

Un altre dia califica de «pastel» l' acord de l' Ajuntament i l' endemà diu que n' és l' autor En Santiago Masó, quan és cert i ben públich que fou unanimitament aprovat per l' Ajuntament, assistint a la sessió el regidor republicà Sr. Ferrer i que els Srs. Coll i Masó foren els qu' més resoltament sostingueren que l' Ajuntament no devia fer renunciament de cap deis seus drets en defensa de la ciutat, per més confiança que pogués mereixer el Sr. Capità General, mentres el Sr. Ferrer callava com un mort i després es queixava de que no s' hagués convingut pendre dit acord sense cap explicació.

Peró aquest desaprensiu director, per la seva conveniencia o per la seva bilis, preté fer passar per intransigent a nostre caríssim amic per un cantó, i per l' altre, com a pastelejador. I ho escriu després de ditiràmiques adulacions el Sr. Capità General i de servils ensabonades a l' eloqüencia del Sr. Governador Civil.

Periodics i periodistes d' aqueste mena no s' en concebeixen en poblacions cultes, ni a Girona tampoc, a no tractar-se del Sr. Dariu Rahola, i el seu diari «El Autonomista», en el qual totes les adulacions son interessades i tots els blames respiren ferides cuentas, ja que tampoc se ignora que ha sigut el Sr. Masó l' advocat que s' ha querellat varies vegades contra «El Autonomista» defensant a sacerdots injuriats, i que dit periòdic ha tingut que publicar alguna sentència condemnatoria.

Els nostres detractors desenmascarats

Si no tinguéssim conciencia austera dels nostres deures patriòtics, i socials, tot sovint ens envaniríem joiosament de la nostre excelsa condició de catalanistes i de formar entre les rengleres de la benemèrita «Lliga Regionalista».

I aquest envaniment ens el causarien tants d' enemics encarniats com tenim i al constatar que cap d' ells ens combat amb lògica ni amb veritat.

A Girona tenim els regionalistes una allau d' enemics que espervera. Però com més enemics ens sorgeixen més ens refermém en nostres conviccions, perque encare cap d' ells ha pogut utilitzar con-

tra nosaltres altres armes que les de la mala fé i de la calumnia.

Els veiem petits i miserables al costat nostre—no podem deixar d' afirmar-ho—i no 'ns pendriem la molestia d' ocupar-nos-en, si no fos que, dissortadament, la llur campanya insidiosa sempre fa forat entre la gent de bona fé i que senzillament se creu tot el que sent dir, per lo que 's convenient i necessari fer remarcar com la calumnia més vil és el fonament de totes les campanyes que 's fan en contra nostre.

Un dels nostres homes eminents, i que precisament per ses altes qualitats ha

sigut més combatut, és l'honorable President de la Diputació, don Agusti Riera. La seva tasca en la Diputació és massa bella, massa constructiva, massa honrada i profitosa per als interessos provincials, per a que els nostres enemics estiguin tranquils. Els fets, tan sols, són prou eloqüents. Però als nostres enemics aquesta eloqüència els desarma i fa més oviradora, pel contrast, l'obra dels regionalistes, enfront de la que realitzaren els seus capítols polítics quan caciquejaren en la Diputació.

La administració, la cura i el règim dels assilats en els establiments de Beneficència que sosté la Diputació Provincial, han sigut últimament el blanc de totes les invectives dels nostres enemics. Al seu voltant, s'han dit mentides, calumnies, insidies, fins llegendes. S'ha procurat formar un ambient d'hostilitat i d'animadversió contra els que dirigeixen els afers provincials.

Aquesta campanya ha tingut un fracàs esclatant.

La Diputació provincial, al enterar-se'n o cordà obrir una informació pública per a que a ella hi acudissin tots els qui sabessin quelcòm que d'anormal succeís en els establiments de Beneficència i encomanà a la Comissió provincial que, alhora que escoltés als qui responguessin a l'enquesta oberta, fés per sí mateixa, una inspecció ocular i en dongués compte a la Corporació.

El resultat obtingut s'ha fet públic aquets dies per la premsa, i ben pocs comentaris cal fer davant la seva eloqüència alligadora.

A l'informació pública, NO HI HA COMPAREGUT NINGU. Es a dir que cap d'aquells vergonyants periodistes ha tingut gosadía per a anar públicament a manifestar lo que sota el pseudònim i mentiderament proclamaven. I amb aixó

han palesat que totes aquelles bocades que feien de desvetllar-se pels interessos dels assilats i de la *provincia* no es més que aigua de borrajes i que els únics mòvils que 'ls mouen no són altres que un desordenat odi partidista o una manera de defensar unes miserables pessetes guanyades amb l'immoral treball de la calúnnia i la mentida.

Al mateix temps la Comissió provincial, sens previ avís, visió, el dilluns passat, els establiments de Beneficència i després d'enterar-se minuciosament de tot el funcionament, sobretot, de l'alimentació que als assilats es dona, declarà que RES HAVIA TROBAT que desdigués de la honorabilitat dels emplejats i que tot se efectuava d'una manera satisfactoria dintre dels mitjans actuals del pressupost i de les disposicions reglamentaries.

El resultat d'aquesta enquesta es verament aclaparador per els difamadors. Serà bó de veure el que diràn are els periòdics que més s'han distingit en tant tendenciosa campanya. Si llurs redactors tinguessin vergonya entonarien el *mea culpa*; però no cal esperar-ho perquè si en tinguessin ja no haurien iniciat la seva obra.

Peró cal que els gironins s'enterin d'aquest fet per a que 's previnguin contra tots els qui aixequin calumnies en contra nostre. Que depurin avans les acusacions i fins que comprovin la certesa es convenient s'abstinguin de tot judici.

I una declaració per a acabar. Son tantes les acusacions que 'ns dirigeixen que no és possible contestar-les una per una. Però hem de ter constar que els que escrivim EL GIRONÉS, que tenim més dignitat que cap dels que 'ns combaten, si fos veritat tot el que 's diu i s'escriveu, plegaríem el ram i tindriem la virtut de quedar-nos a casa.

alguns dels nostres, massa refiats, no fessin tot lo que poden i compro netessin l'èxit.

L'únic enemic que pot fer-nos perdre, es la massa confiança en la victòria. Treballém, ¡amics,! treballém com si el triomf depengués es luvivament del treball personal de cadascú. Aixís se triomfa. D'altre manera, se perd vergonyosamente.

¡Quants de nosaltres podiem haber fet quelcòm mes en la última lluita, i allavors la victòria decisiva hauría ja acaronat nostres fronts!

Prescindim-ne doncs de lo que puguin

fer o deixar de fer els altres partits. Posem-nos sempre en la pitjor circumstancia imatginable. Aceptém la cooperació de tothóm, pero contém principalment amb nostre treball, amb nostre entusiasme, amb nostre disciplina.

Parlém d'eleccions a nostres companys, escriguém a nostres coneguts, discutim i convencém a nostres adversaris, obrém. Cerquem-ho tot, fins a l'últim vot. Ell pot donar-nos la victòria. Treballém amb intens, amb ferm, amb disciplinat entusiasme.

¡Treballém, amics!

L'obra de la Mancomunitat

El servei de dementes es trova organitzat avui dia amb arreglo a Llei, més aquesta, al tractar d'acabar amb abusos comesos per alguns Establiments, ha agombolat tals entrebancs, que, com a un efecte ha produït el de que davant d'ell les famílies es revisteixin tant com puguin a la reclusió del malalt, al qui aguanten fins que fa llur vida comú impossible, per a evitar una quasi publicitat de la seva desgracia i tots els inconvenients que d'un llarg expedienteix es devenen. A lo primer contribueix tal volta la nota, que, podien dir infamant, la societat fa caurer damunt del desgraciat orat i la seva familia, i el segon, el no despreciable nombre de documents exigits per la soia observació de una malaltia que pot, o no, esser la que 's tem. Sia el que 's vulla, el cas es que 'l pobre malalt es dut a curació quant ja és inaguantable i per tant quant ja fa temps té la malaltia.

Aquesta demora, aquests retràs es moltes voltes causa de que una malaltia agua, curable, es evingui crónica. Amb sols dir que segons les estadístiques dels països mes avençats en la materia, la curació dels primers arriba fins a un 50 i 60 per 100 i la dels crònics es quasi nula, quedarà evident el perjudici greu que als malalts i a la societat es causa per no subjectar-los a immediata cura.

A fer desapareixer aquets inconvenients tendeix la organització de la Clínica de Psiquiatria i Assil d'Observació que organitzarà la Mancomunitat. En ella podran entrar-hi els malalts amb sols el certificat un metge que declari qual es la seva afecció; observant, i confirmada o no la malaltia, s'obrarà en conseqüència, subjentant-lo a curació, sens planyer cap medi si aquesta es creu possible.

En aquesta Clínica tindrà lloc, a més de l'observació, la clàssificació dels dementes, que un cop finides aquestes, seran traslladats als altres Establiments complementaris. Aixís duts a la *Colonia Agrícola* en la qual trova ocupació un tant per cent ben crescut de dementes, a la *Secció Medic-Pedagògica* de règimen especial en la que 's subjectarà als dementes que siguin capaços d'una completa reeducació, o al *Manicomí general*,

al qual seran destinats els que presentin formes senils de demencia, els agitats, semiagitats idiotes complert, tranquils, criminals, criminals declarats irresponsables i epilèptics tots ells degudament separats en pabellons especlals i amb la deguda separació de sexes.

Tota aquesta curiosa organització es durà a terme escampant aquets Establiments per les quatre *provincies* catalanes tinguent en compte les circumstancies de clima, topografia etc.

A esser posible, es dotarà a cada provincia d'una Clínica d'Psiquiatria, més si aixís no pot esser, pel cost elevat de la mateixa, llavors se crearà una secció, que farà les vegades d'ella, en cada un dels diferents establiments que s'han de construir i organitzar, els quals serian colocats propers a les ciutats mes populars per esser aquestes les que donen major nombre de dementes.

Creades totes aquestes institucions per la Mancomunitat al objecte de donar assistència als dementes pobres, no per aixó es deixaria d'admetre-hi als rics, més aixís com aquells serien atesos gratuïtament, aquestos pagarien estades amb lo qual contribuiria al sosteniment del Establiment.

Veus aquí a grosses ratlles el pla de nostre capdal Corporació, pla que ja ha començat a portar-se a terme amb l'adquisició de terrenys per la construcció de la Clínica d'Psiquiatria, que una vegada realitzat farà possible que o be l'Estat s'encarregui del servei lliurant-ne aixís a Catalunya o be que aquell dongui a aquesta la quantitat necessaria per a que 'l servei continui fent-se directament per la nostre Mancomunitat, lo qual fóra preferible, no sols per lo que representaria si que també per a que tant espléndida organització no anés a terra per les manies de qualsévol Ministre o be es fossilisés sota 'l ruixat de reials decrets, reials ordres, reglaments, circulars i demés disposiciones entrebancadores i amb que l'Estat obsequia a qui estima, tot complint alló de que «de tanto que te quiero te apuñego».

CERVERÍ.

L'hora s'apropa. ¡Treballém amics!

Altres cop nostres conviccions nos obliguen, ¡aimants de nostra terra! a palesar mitjansant els treballs electorals, energics i intenssissims, que son senceres nostres protestes d'amor a Catalunya; i llogics, fins al sacrifici, els caminals de nostres amors.

Altres cop la disciplina política nos crida a la lluita electoral.

¡Vergonya eterna per a qui no acudís a la cita!

¡Vergonya eterna per a qui fes traició a la causa de la terra!

¡Vergonya eterna per a qui abandonés a sos companys de causa en els moments decisius!

Model de disciplina i de sacrifici venim signent els elements regionalistes de Girona desde que intervenim activament en la vida política. Estém segurs de que no desmentirém aquest cop una tradició, curta si voleu, pero gloriouse i feconda; que impertefrits hem seguit nostre ideal quan l'auriolaven els resplandors del triomf, com quan l'endolaven les negròrs de la derrota, mes o menys efectiva.

Fidels a aquesta tradició i a aquesta historia serém are mes que mai; que les jornades que aném a viurer son supremes, i l'èxit del esforç actual deu ser, i ho será, amb l'ajuda de Deu, ben favorable.

No solzament el districte de Girona, no solzament tot Catalunya, si no tot Espanya, te fits en nosaltres sos ulls;

que amb simpatía o amb odi o amb curiositat al menys, será espectadora i fiscalitzadora de la vinenta lluita la opinió pública espanyola tota sencera.

El triomf depen de nostra voluntat; de la cantitat de treball, d'organització, de disciplina que aportarém a la lluita.

No devém pas refiar-nos-en de les divisions dels nostres enemics. Es clar que hi ha en tots els partits, en la hora present, un gran nombre de persones que miren nostre actuació amb simpatía, i que, pot ser, fins nos donarán sos sufragis. Es clar que hi ha una classe neutra que, entre les candidatures que solicien en els moments actuals son apoi, te marcades preferencies per la nostra. Pero tan aquestes com aquelles persones necessiten del nostre estimol, del nostre treball, de nostre propaganda per a sortir de sa passivitat i votar-nos.

D'els partits politics, com a tals, que nos son hostils, no devém esperar-nos mes que la guerra que nos farán amb tota seguretat; la guerra amb totes les armes, fins, alguns d'ells, les mes ilicites; la difamació, la calúnnia, l'engany, la coacció oficial.

El triomf, tornem-ho a dir, depen de nosaltres.

Poques vegades s'había presentat la lluita per al regionalisme gironí en tant bon terreny. Poques voltes hem pogut cobejar tant fonamentades esperances.

Peró aixó mateix nos fa temer que

¿Ironía o befa?

El setmanari mauri continúa sa campanya contra la Mancomunitat Catalana. L'objecte aparent de la mateixa, es el descredit de l'organisme regional titulat Mancomunitat; més el verdader fi de la campanya, l'objecte primordial d'ella, es lluitar contra Catalunya; millor dit: contra l'esperit catalanesc que dona vida exuberanta al actual resorgiment català. Comentà primer aquest setmanari amb dades equivocades, amb comentaris fonamentats en suposicions existents sols

en la pensa del articulista, l'obra de la Mancomunitat en el ram de beneficència, i més encar, en el de carreteres. Ha agostat el comentarista sa inventiva en aquests rams, i comensa en el darrer nombre, una campanya contra la Caixa de Crèdit Comunal. Vol demostrar, que economicament es una etzegallada aquesta Caixa de Crèdit, i com a institució no pot complir el fi per a que ha sigut creada.

Llástima que aitals hisendistes quedin desconeguts; permaneixen anònims. Potser, no passaria lo que s'observa en l'actualitat: en la Borsa, eixen dels crèdits que se cotisen en més ferm, es el de

la novella Caixa de Crèdit Comunal.

Aquesta campanya, ans de l' emissió de l' emprèstít l' hauríem comprés: hauria sigut portada a cap amb l' intent de fer-lo fracassar.

Després de l' emissió no la comprenem; puig si es una cosa tan dolenta com suposa, havia de combatre-la abans de que se realísés, per a donar el crit d' alerta a sos llegidors, i que no caiguessin en el parany; els rentistes els hi haurien estat agraits al avís. Més, restàren muts.

Y si es una cosa bona ¿perque la combaten? Sols per esperit partidista, baix, egoista, envejós de l' acert de son contrari. Per axó no comprenent el fi, l' objecte de la campanya del setmanari maurí contra l' esperit catalanes, contra

l' esforç català d' engrandiment de la Patria, de Catalunya, preguntem si aquesta campanya es una ironia o una befa al sagrat nom de Patria amb que s' encapsalà.

Si no comprenen el símbol que representa aquest nom de Patria; si no capeixen el concepte que enclou aquesta santa paraula, es una ironia.

Pro si comprenen lo que significa aquest excels nom de Patria, si saben que l' esperit patriòtic consisteix en produir, no en destruir, i en protegir els elements de vida que conté la patria en son sí; aleshores, la campanya que sosté el periòdic maurí, es una befa al nom amb que encapsala ses pàgines.

JOAN.

“PRO DEvesa”

La Devesa, un dels meus caríssims amors gironins, me mou avui a parlar i a barrejar les meves desgarrades paraules en aquesta ben encertada enquesta que EL GIRONÉS ha emprès per a estimular entre 'ls gironins a estimar una de les principals belleses de la ciutat.

Jo no se pas si la majoria dels gironins, la estimen o no la estimen la Devesa; lo que jo veig es que encara que l' estimin no 'n fan el as que 'n deurien i per lo tant tampoc se 'n cuiden com correspon a la seva magestat, els que dels bens de la ciutat en porten l' ait comanament.

Lo que jo us diré que he observat, es que les belleses d' una ciutat i més encare de la que 'ns ha vist naixer se valore i s' anyoren doblement quan un ha estat lluny d' elles per un quant temps. No soc pas jo sol l' únic gironí que quan vinc a Girona les primeres visites son per a la Devesa, l' Catedral i la vall de San Daniel. Y es perqué quan un fa passos enllà de la seva terra cada passeig el compara amb la grandiositat de la Devesa i cada record monumental dels temps passats amb la majestuosa escalinata o amb la amplitud de la nostra Seu, i cada marnada dels afores de la ciutat, amb les suaus belleses dels frescals rierols que entre les muntanyes de S. Daniel serpentejen prop les fonts cascadesjantes.

Però no fugim del cas que 'ns concreta; que de bon grat me 'n aniria jo are a considerar la poca estimació dels gironins cap a totes les belleses naturals que la seva ciutat enclou i que son l' admiració immediata de tots els forasters que visiten nostra urb i que en canvi els gironins no solsament no 'n fan gaire cas sino que a vegades en lloc de conservar-les i embellir-les, les acaben de destruir com are està passant amb l' Onyar i com succeí un dia amb el portal que dona als afores de S. Daniel en l' absis de la iglesia de S. Pere i com fou un altre dia i continuarà encare amb la antiga i senyorial maisó de Casa la Ciutat de la que se'n ha fet malbé la façana i el pati i els salons i tot lo que hi ha de bó, i com será dintre un no llunyà temps quan el tranvia de Palamós atravesi vergonyosament la Devesa de que estem parlant.

Jo solsament diré que aixó me dona un cert descoratjament per parlar de la Devesa; perque iniciar un arranjament o tant sols una conservació civil d' ella representa desseguida un pressupost mes o menys crescut per al nostre Ajuntament; i com volem que 's portin a cap i 's conservin be les coses que porarien un dispendi si fins les que no 'n porten cap se fan malament o s' abandonen?

A Girona ens devem pensar que les obres públiques son com els pollets, que posats al món ja se la a npen, doncs totes les coses una vegada fetes se deixen a la ventura, com si elles soles ja fo-

sin prou per a continuar la seva missió. Plantaren uns arbres a la Rambla, i en quan han vist que ja començaven a estar be els han deixat, creient que creixerien per ells tots sols, i fins are que se 'n han adonat de que 's morien no s' han recordat de regar-los una mica. Es alló de *quan fou mort lo combregaren*. S' ha iniciat varies vegades una petita urbanització de la ciutat amb plantes, com al costat del Dispensari, com al peu dels arbres de la Gran-Via, pero fet, fet, i naturalment, el fret el sol i tot ho ha mort, perque ningú mes se 'n ha cuidat. Ja no vui parlar de les obres que 's començen i 's deixen a mig fer!

I a mi me fa l' efecte de que amb la Devesa, si hi volem iniciar una restauració o un arranjament ens passarà lo mateix, i si are es acceptable per la seva grandiositat i noblesa, el dia que comenci a esser plena de obres abandonades o descuidades semblarà les desferres d' alguns jardins reials i faràn la mateixa llàstima que fan aquelles senyorial estades de la noblesa antiga i desaparescuda que no han pogut conservar els cuidados que necessitaven o mereixien.

Per aixó fer, valdria mes deixar-la aixís, perque are els seus passetjos guarden la seva bellesa natural i els jardins, mercès a que el jardiner es un home de bon seny i que s' estima les flors i els arbres com a propis fills seus, els cuida i retalla i arregla amb aquell sabí enginy de l' art popular nascut espontàneament en l' home que sent una vocació determinada. Jo os diré francament, que en el cas del jardí de la Devesa crec mes en el arranjament que hi pugui donar el seu propi jardiner que no en tots els projectes que 'n poguessin venir dels que hagin transformat les demés belleses de la ciutat.

Aixó no vol dir que calgui encomanar l' arranjament total de la Devesa al jardiner, que una cosa es la bellesa clàssica d' aquells boxos retallats i dels camins que 's perden en l' ombra d' uns pins i dels simetrics dibuixos de un cercat, i una altre la alta grandiositat de uns arbres seculars que 'ls temps han embellit i que necessiten tota la visió i l' estudi de un gran artista per a trovar una solució que quedi adequada a les seves magnas proporcions.

I en veritat que soc jo un no res per a donar una idea per a la nostra Devesa. Cal fugre i tenir por de la gent que tenen alló que se 'n diu una *pensada*, i no voldria jo caurer en aquest extrem al volguer concebir algún projecte que, no acostumat a fer-ne, pogués semblar ridícol als ulls dels que amb més coneixements tecnicos que no jo, puguin apreciar facilment quines son les millores que hi convindrien.

Lo que jo si diré, es que crec que la Devesa guanyaria molt i molt, com mes

jointa sigués a la ciutat. La Devesa are está completament separada de nosaitres, una mica per la seva situació i una mica per culpa de la gent. Aquell forat d' entrada per sota la via del tren i aquella mica de pont que atravesava el Güell son dues coses terribles. Precisament tenim la sort de que precedeixi a la entrada de la Devesa un altre passeig de una magnitud adecuada a lo que correspondria que fos entrada al gran passeig. La Avinguda de Ramón Folch es una bona preparació per entrar a la Devesa, pero caldria que desaparagués aquell terraplé que tapa la visió principal i que per medi de un pont que podria agafar un caracter monumental si s' encomanés a una inteligencia clara i desperta la seva execució, se fes allí la veritable entrada a la Devesa per medi de cinc arcades que corresponguesin als cinc passetjos longitudinals que te la ben majestuosa per casualitat Avinguda de Ramón Folch. No hi voldria dir res que per damunt les cinc arcades hi hagués de passar el tren; jo ja suposo al arquitecte que ho hagués de portar a cap amb prou seny per ajuntar la fatalitat de un pont de tren amb la grandiositat de cinc arcades que donguessin entrada a la Devesa amb tota la amplaria de la Avinguda. Naturalment que al darrera d' aixó, caldria aixamplar el pont damunt del Güell en tota la amplada de les cinc arcades, pero tot aixó, i la manera de donar una visió de grandiositat i de magnificencia als seus passetjos ho deixo per als grans visionaris de la arquitectura i de la Natura de que jo en soc solzament un ferm admirador.

Després aneu ajuntant Girona i la Devesa no solzament amb les construccions sino amb els actes i les festes

fins que hi aném amb el mateix poc esforç de quan aném a donar un vol a la Rambla i ja veureu com la gent s' hi anirant enllemint sense necessitat de que els poetes els hi cantin les seves magnificencias dels encants tardorals quan es una pluja d' or ni del esplendor primaveral en que tot es un esclat de poesia.

Posat a escriuer, el meu amor per la Devesa me faria anar descriguent bellesses que jo voldria per al nostre gran park, pero no fem castells enlaire inutilment. El problema i la solució de la Devesa es el mateix que el de totes les demés coses de la vida: *els diners*. Busquem-li diners; bons patricis que facin llegats per a ella, o un emprèstít fet amb bon seny, o lo que fós; i quantinguem diners, obrim un gran concurs entre arquitectes i veurem com no 'ns faltan solucions ben grandioses i ben boniques, i ens hi faràn punts apropiats per a que 'ls bons vells puguin pendre-hi el sol, i altres pera que hi vagin les mainaderes amb la quitxalla a xipollejar en l' aigua i jugar damunt l' herba fresca, i passeitjos senyorial per a la vida ciutadana, i passeig d' automovil i d' equitació i llocs de festes populars i fins ombres romàntiques per a festejar-hi.

I si an aixó no hi podem arribar, als menys procurem que no ens la desgraciin gens ni mica, que no ens hi arrenquin ni un sol arbre, ni ens hi facin cap mes carretera ni ens l' atravessin per cap tren. I creieu que la Devesa i la ciutat, si aixó fem, en el fons ens en donaran grans mercès, perque en el temps que correm será haver fet molt

NARCÍS MASÓ I VALENTÍ.

JOCS : FLORALS : DE : GIRONA

ANY XV DE LLUR CEL-LEBRACIÓ

CARTELL SUPLEMENTARI

- XXIII Premi de D. Fredric Rahola. Senador del Regne. 50 pessetes. Sonet. *Tema lliure*.
- XXIV. Premi de D. Lluís Ballbé. Diputat a Corts. 100 pessetes. *A la mellor poesia en el logi de la Costa brava*.
- XXV. Premi de D. Joan Bta. Coromina. Un obra d'art (original del ofertor). *Tema lliure*.

Girona, 1 de Setembre de 1916

El Secretari,

FRANCESC RIBAS I CREHUET.

NOTA.—Referent al premi de l' *Atracció de Forasters* publicat en el cartell anterior, deu fer-se constar que la Monografia optant al premi esmentat deu esser de Girona i caps de partit, amb l' advertencia de que el treball preniat quedarà de propietat de la entitat ofertora.

GAZETILLA

El Comité de la *Caixa de Crèdit Comunal* s' ha reunit per examinar els expedients de concessió de prestecs sollicitats per els pobles de Pineda, Torregrossa i La Bisbal.

* * *

Han començat les obres de instalació de la línea telefónica de Ripoll a Puigcerdá, en nostra provincia, a compte de la *Mancomunitat Catalana*.

* * *

S' ha celebrat amb gran èxit, a Banyoles, un cursset agrícola organitzat per la Diputació Provincial.

* * *

ADVERTIMENT:

Per excés d' original no podem publicar les seccions setmanals de «Comentari» i «Agre-Doç» i la nova de l' Exposició Escolar al *Grop*.

Corones dentals Audouard

de 21 Kts., fetes a mida i colocades en dos hores, estalviant viatges i visites inútils.—De 20 a 30 pessetes.

Estudis i dictàmens radiografics

d' anomalies de la dentició en els infants i d' enfermetats dels ossos i demés desordres de les sinuositats bucals

PONTS - BRIDGES - INLAYS

i treballs d' or a preus convencionals.

St. Francisco 12-1er. -- GIRONA

Torres - Imprenta - Girona

GRAN FÀBRICA

d' Aiguardents,
Licors,
Aixarops,
Vermouth,
i vins selectes
de

JAUME REGAS

Pont Major de Girona

Grans premis en les Exposicions universals de París (1878) i de Barcelona (1888)

SOMBRERERIAde **RAIMONDA CREUHET**

Rambla Llibertat-22 - (Sota les voltes)

Gran assortit de sombreros i gorres de totes classes.

Trajos per a nens**F. SOLÀ**

Optic i Joier

Rambla de la Llibertat, - 26

GIRONA

Busquets i Llapart

BANQUERS

Ciudadans 5 i Ferreries Velles 6. — GIRONA
Telefons: Urbà, 88 - Interurbà, 53

Comprém i veném, a l'acte, tota classe de valors nacionals i estrangers.

Realitzém, amb gran ventatja, totes les operacions de

BANCA, BORSA, CANVI, VALORS i CUPONS

Dalman Carles,
Plà i Cia.

Editors. -- GIRONA

Fabrica de Galetes i Biscuits

DE

SALVADOR PLAJA

Premis en les Exposicions Internacionals del Tibidabo i de Barcelona

Telèfon 204 - Figuerola 33.-GIRONA

PERE M. CARRÉ

Habilitat de Classes passives, de Presons i de Sanitat

CENTRE ADMINISTRATIU

Representació d'Ajuntaments, fabricants i particulars.

(Unic despatx amb consulta gratis als Ajuntaments)

Representant en Barcelona i Madrid

Carrer de la Força, 8, 1er.-Girona

Telefon interurbà núm. 40

ESMERAT SERVEI D' AUTOS

I COTXES DE LLOGUER

DE

J. PLÉ, BOSCH Y Cia.

Ciudadans, 10 i Ronda Figuerola
Telèfon 221 Telèfon 236

Especialitat en carruatges per a empreses particulars i oficials, casaments, bateigs i enterraments, etc., etc.

Economia en els preus**MANUEL PUJADAS**

ANTIGUA (BONET)

TEMPORADA D' ISTIU

GRANS NOVITATS

en tots els articles en que s dedica la casa

Immens surtit en Camises

Especialitat en els encàrrecs

SABÓNS*Barangé*

BARCELONA,
GRANOLLERS, GIRONA

SASTRERIA

Alfred Ferrer

Trajos per a Sra. i Sr. a preus limitadíssims

Se fan etxures portant la roba

Diploma d' honor en el Concurs de París 1914

Plaça de la Constitució, 4, i Bell-lloch, 2, 1.º

GIRONA

Planxat Modern

Planxat mecànic de colls i punys amb rentat per un procediment que duplica la seva duració.

REPRESENTANTS:

J. Oriol Carbó Plateria, 30.
La Canestilla de Oro Rambla Llibertat
Lluïsa Sureda Progrés
Flora Padró Rambla Verdagué.
Enriqueta Pla Lorenzana

Tallers: Pujada S. Domingo, 1

SASTRERIA SMARTde **J. Fernandez**

Ciudadans - 18

Tall inmillorable.
Les mes altes novitats
en tota temporada

Perruqueria de

R. CARBÓ

Ciudadans, 16 (Hotel Italians)

Especialitat en el tall del cabell i barbu

Servei esmerat

i antisèptic.

Abonaments

especials

Estanislau Aragó

Procurador dels Tribunals

Ciudadans -- 5. -- GIRONA

De 9 a 12 i de 6 a 9

Josep M.ª Riera i Pau

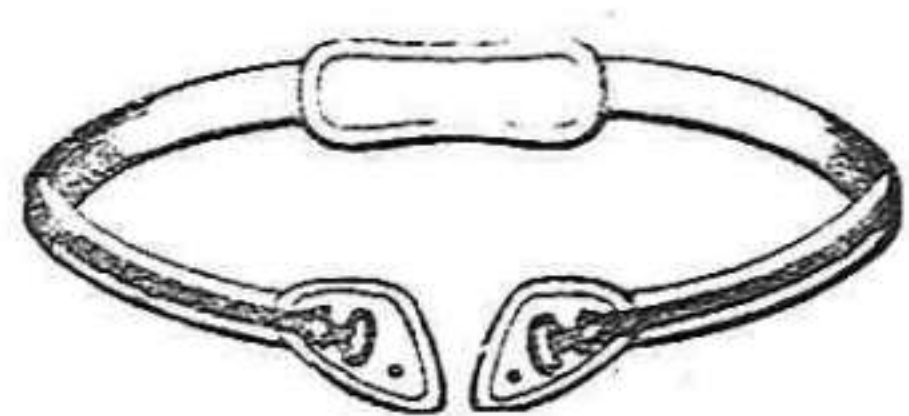
Metge Especialitzat en Malalties de

GOLA, NAS i ORELLES

Consulta de 9 a 12

NOU DEL TEATRE - 1 - 1er.

(cantonada a la plaça del Vi)

LA CREU ROJA

FARMACIA
ORTOPEDIA
PERFUMERIA

F. de A. Roca

Gabinet Ortopèdic per a la col·locació de tota mena d' aparells per a corregir les deformitats del cos humà.

Especialitat i grans existències en

Braguers i Faixes ventrals

SERVEI PERMANENT

Plaça del Oli. - Girona

EL GIRONÉS

PERIÓDIC SETMANAL

Política, Literatura, Art, Ciència, Informació Local i Comarcal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Girona trimestre	1'50 ptes.
A fòra	2'00 "
Numero solt	0'10 "